

Vlaams
Parlement

stuk **1925** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 20 februari 2013 (2012-2013)

Gedachtewisseling

over het Strategisch Actieplan
Limburg in het Kwadraat (SALK)

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie,
Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door mevrouw Lydia Peeters en de heer Johan Sauwens

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden:

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Peter Van Rompuy;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Koen Van den Heuvel;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Fientje Moerman;
mevrouw Kathleen Deckx, de heer Jurgen Vanlerberghe;
de dames Vera Celis, Helga Stevens;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

INHOUD

1. Toelichting door de heer Herman Daems.....	4
2. Discussie	7
Gebruikte afkortingen	17

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie organiseerde op 8 februari 2013 een gedachtewisseling over het Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat (SALK) met de heer Herman Daems, voorzitter van de expertengroep die het actieplan heeft opgesteld.

1. Toelichting door de heer Herman Daems

De heer *Herman Daems* beklemtoont dat de expertengroep aan langetermijnoplossingen werkte. Het is een strategie voor de regio en niet alleen voor de gevolgen van de sluiting van de Fordfabriek. Het actieplan werd illustratief met een aantal ideeën onderbouwd. Er werden geen uitspraken gedaan over de concrete middelen en men werkte zo veel mogelijk binnen bestaande instrumenten en budgetten.

Er werden een aantal principes vastgelegd. Het eerste was het creëren van arbeidsplaatsen, hoofdzakelijk binnen de markteconomie. Dat is geen keuze tegen de non-profitsector. De budgettaire implicaties moesten echter onder controle worden gehouden. Het moeten dus banen zijn die zichzelf in stand kunnen houden. Het gaat niet alleen om het creëren van banen, maar ook om het creëren van goede banen.

Het tweede principe was het verhogen van de werkzaamheidsgraad. Met SALK wou men verder bouwen op wat in Limburg al bestaat en vertrekken van de natuurlijke sterke punten van Limburg. Het plan bestaat uit een aantal korte- en langetermijnacties.

In Limburg zijn er een aantal sectoren, zoals de bouw, die veel mensen tewerkstellen. Men moet de tewerkstelling daar behouden. Die tewerkstelling probeert men deels te versterken, deels te versnellen en deels te ontwikkelen. Er wordt geprobeerd oneerlijke concurrentie en verdringing op de arbeidsmarkt te vermijden.

Bij de bespreking focust de heer Daems op de problemen die zich stellen en niet op de troeven die Limburg wel degelijk heeft.

Het eerste probleem is dat de Limburgse werkgelegenheid en welvaart onder druk staan. Wanneer de bevolking groeit en de tewerkstelling stagneert of daalt en er een stagnatie of terugloop is van de productiviteit, dan gaat de welvaart per inwoner in Limburg automatisch achteruit.

Het aanwezige talent sluit niet aan bij de noden van de markt. Het aantal laaggeschoolden is relatief hoog. Er is een scholingsachterstand.

Limburg mist innovatiekracht. Er is ook een achterstand ten opzichte van de rest van Vlaanderen op het gebied van internationalisering. De exportgerichtheid naar verre markten is er te beperkt en er is een zwakker ondernemerschap.

De provincie en de aanwezige bedrijventerreinen zijn niet altijd perfect ontsloten.

Limburg zou ook een financieringsprobleem kunnen hebben voor zijn ondernemingen. Het heeft een kortere industriële geschiedenis. Men heeft niet voldoende kapitaal in de bedrijven kunnen genereren. Door de sluiting van Ford tegen eind 2014 loopt Limburg een achterstand van vijf jaar in zijn ontwikkeling op.

Ook de productiviteit werd bekeken. Daar is er niet alleen een Limburgs, maar ook een probleem voor Vlaanderen in zijn geheel. Er is een stagnatie van de productiviteit in Vlaanderen. Men zal een inspanning moeten doen om meer banen met een toegevoegde waarde te krijgen. De stagnatie van de productiviteit kan in Limburg leiden tot de daling van de welvaart. Ook de gemeenten zullen een daling van hun inkomsten kennen. Lim-

burg heeft vooral banen gecreëerd in de dienstensector en de publieke sector. Die dienstenvan jobs zijn echter niet zo productief als de verdwenen banen in de industriële sector.

Limburg heeft een uitstekende geografische ligging, zowel ten opzichte van Antwerpen, als ten opzichte van de Europese kenniscentra. Er is ook veel beschikbare ruimte, niet alleen voor de klassieke economische bedrijvigheden, maar ook voor de ontwikkeling van de sector vrijetijdseconomie. De heer Daems vindt die laatste een belangrijke sector. De aanbeveling is de transformatie van Limburg van een laaggeschoolde economie naar een innovatiegedreven economie. Dat vergt jaren. In de tussenperiode zijn er activiteiten nodig voor laaggeschoolden. De vrijetijdseconomie is daarin misschien een belangrijke factor.

Door de goede ligging zou Limburg moeten inspelen op de interregionale samenwerking. Een ander luik is de community formation. Dit is een moderne economie die gedreven wordt door onderlinge contacten en niet, zoals in het verleden, door fiscale stimuli, kosten of prijzen. In Hasselt werken de mensen van de incubator CreativeClass daar sterk aan. Hij roept op om met werkgevers en werknemers cellen op te richten die elkaar aanmoedigen. De heer Daems stelt daarom het model van de Limburgse zeshoek voor. Die vertrekt van meer banen, scholing, innovatie, internationalisering en exportgerichtheid, ondernemerschap en een betere ontsluiting. Dat wordt gerealiseerd door meer interregionale samenwerking en community formation.

Als de Fordfabriek in 2014 sluit, dan komt men tot een werkgelegenheid van 268.000, het crisisdieptepunt van 2009. Als er niets gebeurt, dan komt er geen werkgelegenheid bij. De stijgende lijn in de werkgelegenheid, die men vanaf 2006 kan vaststellen, kwam niet alleen van de privésector, maar ook van de overheid. Men moet proberen de stijgende trend terug op te nemen door de creatie van een aantal nieuwe banen. Om de situatie van voor de sluiting van Ford Genk te herstellen, moeten er 10.000 banen gecreëerd worden. Dat is mogelijk als men gelooft in een groeidynamica die de voortzetting is van die van het verleden. Het aantal bruto te creëren banen zal waarschijnlijk wel groter zijn. Het is immers niet uitgesloten dat er binnen de komende twee tot drie jaar nog een aantal banen zullen verdwijnen.

Met een ongewijzigde historische productiviteitsgroei als uitgangspunt vertrekt men in 2011 van een bbp van 26.000 euro per inwoner en komt men in 2017 op 24.000 euro per inwoner. Er moet dus iets gebeuren aan de productiviteitsgroei, die zou moeten stijgen met 1,1 percent.

Na een analyse van de economische toestand van Limburg komt de heer Daems tot het voorstel van doelgerichte acties, onderbouwd door pijlers.

Ten eerste zijn er de acties op korte termijn. Wat zit er daarvan al in de pijplijn? Welke plannen zijn er bij de federale en Vlaamse overheid en kunnen naar Limburg gehaald worden zonder dat dit extra middelen vergt? Wat zijn realistische projecten van buitenlandse investeerders? Er zijn vier à vijf zeer realistische plannen. De heer Daems stelt voor een extra inspanning te doen om die binnen te halen. Limburg moet hierover beslissen. Deze kortetermijnplannen kunnen gerealiseerd worden met het bestaande scholingsprofiel. Een aantal projecten zitten vast. Er zijn een aantal infrastructuurprojecten die al jaren aanslepen. Als men die in beweging krijgt, creëert dat bouwactiviteiten en geeft het Limburg een betere ontsluiting. Sociale woningbouw sluit ook aan bij de bouwactiviteit, past binnen het scholingsprofiel en sluit aan bij een aantal sectoren die belangrijk zijn in Limburg. Eens de sociale onderhandelingen ver genoeg gevorderd zijn, is er een mogelijkheid om een centraal punt op te richten voor de herplaatsing van werknemers. De expertgroep had contact met Europa over mogelijke voorstellen binnen het Globaliseringsfonds. Dat moet nog nader worden bekeken.

Het tweede blok gaat over het versterken van sectoren. Daarvoor werden de sectoren genomen die een groot werkgelegenheidspotentieel bieden en waarvoor Limburg een natuurlijk concurrentievoordeel heeft (sectoren die moeten worden versterkt). Er zijn daarnaast sectoren waar men iets meer kan doen en waar bewezen is dat ze aansluiten bij iets waar Limburg goed in is (sectoren die moeten worden versneld). Er zijn tot slot nog een aantal sectoren die vandaag nog heel klein zijn, maar die kunnen worden ontwikkeld. Die ontwikkelingssectoren maken 2 percent van het totale aantal arbeidsplaatsen uit. De groeiende sectoren, waarvan het potentieel moet worden versneld, vertegenwoordigen 26 percent en de grote sectoren die moeten worden versterkt, 35 percent van het aantal arbeidsplaatsen. In het totaal wordt dus 63 percent van de werkgelegenheid afgedekt door de activiteiten die worden geselecteerd voor het nemen van initiatieven in die drie sectoren.

Er worden voorstellen gedaan in verband met de maakindustrie. Limburg heeft een succesvolle maakindustrie en er zijn al transformaties gebeurd. Er wordt voorgesteld om tot een technologie- en talentencampus te komen, die kan inspelen op de omgevingsfactoren en de bestaande initiatieven.

Limburg heeft een natuurlijk toegevoegde waarde in verband met logistiek. Het kan een mooi achterland zijn voor Antwerpen. Er is ruimte voor logistiek met een hoge toegevoegde waarde. De innovatie kan er worden aangepakt door een kenniscentrum zodat Limburg een trekkende rol kan spelen.

In een aantal sectoren is een versnelling mogelijk. Er is de curatieve en innovatieve zorg, de professionele en financiële diensten en de vrijetijdseconomie. Voor de vrijetijdseconomie wordt aangegeven wat het competitief voordeel is, wat er moet gebeuren op vlak van scholing, innovatie en ondernemerschap en wie er de trekker zou kunnen zijn.

Ontwikkelingssectoren zijn ICT, digitale media, green energy, recycling, cleantech, biotech, medtech, creatieve industrie, innovatie fruitteelt enzovoort. Die sectoren een push geven kan al dan niet slagen. Deze sectoren werden gekozen op realistische basis. Het competitief voordeel bestaat. Er is gekeken naar spelers die leiding zouden kunnen geven aan de sector en naar kenniscentra die een rol zouden kunnen spelen. Dit werd voor verschillende ontwikkelingssectoren uitgewerkt. Dit alles is nieuw en kleinschalig en vereist een hoog opleidingsniveau.

De heer Daems verwijst verder naar de Limburgse zeshoek. Er zijn naast de doelstelling op het vlak van de creatie van duurzame jobs nog een aantal andere doelstellingen te realiseren. Mensen moeten beter worden opgeleid. Er moeten acties zijn rond doelgericht innoveren, ruimer exporteren, gericht ontsluiten en sterker ondernemen. Er wordt daarvoor in het SALK een groot aantal suggesties gedaan.

Ook in verband met de financiële instrumenten zijn er een aantal aanbevelingen. Er zou iets moeten gebeuren met een fiscaal instrument op het federale niveau om het inbrengen van nieuw vermogen in kmo's te stimuleren.

Over de verankering in beleid en instellingen wordt er gesteld dat het zinvol is een Vlaams beleid met een aantal beleidsinstrumenten te hebben. Het kan niet de bedoeling zijn dat beleid over de provincies te versnipperen. Wel moeten de antennes tussen de provincies en het Vlaamse beleid worden verbeterd. Er moet naar een manier gezocht worden om die beleidsinstellingen dichter bij de provincies te brengen, zonder een provincialistisch beleid te gaan voeren. Voor alle provincies zouden de gevestigde instellingen moeten streven naar een evenwicht tussen de provinciale belangen en het Vlaamse beleid. Er zijn aanbevelingen geformuleerd voor de Limburgse Reconversie maatschappij (LRM), het Innovatiecentrum Limburg, Flanders Investment and Trade (F.I.T.) en het Agentschap Ondernemen. In het kader van het idee van community formation wordt ervoor gepleit te zorgen voor meer samenwerkingsverbanden die elkaar actief gaan stimuleren.

Dit is een algemene wegbeschrijving, een schets. Daarbovenop moeten uitvoeringsplannen komen, op basis waarvan de Vlaamse Regering beslissingen moet nemen en middelen toewijzen. Die opdrachten moeten aan instellingen worden toegewezen. Er worden geen nieuwe instellingen gecreëerd. De laatste essentiële stap is de monitoring. Succesvolle buitenlandse voorbeelden hadden alle een monitoringsysteem.

Limburg staat voor de uitdaging om de vijf jaar die het in zijn ontwikkeling verliest, terug in te halen. Het is ook een opportuniteit om de transformatie te maken. Het gaat om een zoeken naar banen die kunnen bijdragen tot het herstel van de welvaart in Limburg. Er is een aanpak op de lange termijn nodig en een aanpak die banen oplevert die duurzaam en inclusief zijn. Samenwerking met andere regio's is aangewezen omdat dit een van de krachten van Limburg is. De provincie met de beste merknaam is Limburg. De heer Daems hoopt dat deze naam binnen enkele jaren kan staan voor innovatie, ondernemerschap en internationalisering.

2. Discussie

De heer Daems en zijn expertengroep hebben volgens de heer *Marino Keulen* respect afgedwongen met hun werkstuk omdat het naast een analyse ook een groot aantal concrete voorstellen bevat.

Na vijftig jaar multiculturaliteit zitten de allochtonen nog altijd aan de slechte zijde van de statistieken zoals werkloosheid, schooluitval zonder diploma, lage scholing en dergelijke. Er zijn ook positieve punten. Het ondernemerschap in Limburg is allochtoon georiënteerd. Als statistieken betreffende de participatie aan hoger en universitair onderwijs minder goed zijn, dan wordt dat veroorzaakt door het niet mee zijn van de groep van allochtonen. De klassieke emancipatiefactoren hebben voor hen niet gewerkt. Waar in de jaren vijftig tot zeventig de middenveldorganisaties zoals de vakbonden, arbeiders op een hoger niveau hebben kunnen tillen, is dit voor de groep allochtonen niet gelukt. Om de mensen perspectief te geven, moet men ze aanspreken en responsabiliseren. Hij pleit voor een pact van de Limburgers om de hefboomen van emancipatie naar deze groep te oriënteren. Zonder het te willen dramatiseren, meent de heer Keulen dat dit een structureel probleem is.

De cijfers geven aan dat er 9000 vacatures zijn in Limburg. Dit getal stemt overeen met het aantal technisch geschoolden van Ford en de toeleveringsbedrijven die op de arbeidsmarkt gaan komen. Als men de vacatures in Vlaams-Brabant, Antwerpen en Nederlands Limburg mee in beschouwing neemt, dan zijn er 30.000 vacatures. De VDAB en SYNTRA, maar ook het klassieke onderwijs moeten hier meer gericht op gaan werken. De arbeidsvoorwaarden van Ford gelden niet in de bouwsector, maar het is wel een baan. Het Europese Globaliseringsfonds is minder gekend en gericht op de herscholing van werknemers van ondernemingen die sluiten of overgaan tot ontslagen.

Vijfentwintig jaar geleden was de Noord-Zuidverbinding in Limburg al actueel. Intussen is het draagvlak ervoor meer dan 90 percent. Er zal echter altijd iemand zijn die infrastructuurprojecten in vraag stelt en naar de Raad van State stapt. Dit probleem stelt zich in heel Vlaanderen. Hij pleit voor een nooddecreet zoals dat voor het Deurganckdok. Het Vlaams Parlement moet zich wapenen tegen de uitwassen van de rechtstaat. De Codex Ruimtelijke Ordening maakt het mogelijk een besluit van de Vlaamse Regering door het Vlaams Parlement te laten bekrachtigen.

Het Limburgse provinciebestuur heeft een reserve van 50 miljoen euro die exclusief wordt vrijgemaakt voor SALK. Alles moet worden ingezet om Limburg er economisch bovenop te helpen. Als het economisch goed gaat, volgt de rest. Het is een belangrijk signaal omdat de provincie de juiste klemtoon legt en het voorbeeld geeft aan anderen. De Vlaamse Regering kondigde ook aan 50 miljoen euro ter beschikking te stellen. Men zou ook over-

wegen de Infrax-middelen in te zetten. Dit is de dividendenstroom van de intercommunes naar de gemeenten. De heer Keulen wil hiervoor waarschuwen. Het heeft geen zin de gemeenten in financiële problemen te brengen. Men moet geen put dempen door een andere te graven. Hij rekent op Vlaamse solidariteit binnen duidelijke kaders en afspraken. De federale premier heeft ook aangekondigd dat Limburg nog extra Europese steun zou kunnen krijgen.

De heer *Johan Sauwens* stelt dat het om meer dan een Limburgs verhaal gaat. Hoe moet men reageren op het verdwijnen van de automobielsector uit Vlaanderen? Hij vindt het actieplan vrij volledig. Het houdt een spiegel voor. Zelfs zonder de sluiting van Ford is er in Limburg een ernstige achterstand. Het document is hoopvol en ambitieus. De kernvraag is wat de overheid nog kan en mag doen. In een globaliserende wereldeconomie zijn het de multinationals die de beslissingen nemen over de werkgelegenheid. In Limburg is er een zwakke kapitaalstructuur. Hoe realistisch is het betoog rond de maakindustrie? Moet de overheid niet een meer bescheiden rol vervullen? Hangt men niet meer van de economische conjunctuur af dan gewenst? Bij het uitbouwen van een speerpunt rond de vrijetijdsindustrie rijst de vraag of dit niet te conjunctuurgevoelig is.

Werd de loonvorming in Limburg onderzocht? Wat gaat het impact zijn bij het wegvallen van Ford?

De heer *Herman Daems* antwoordt dat dit niet werd onderzocht.

De heer *Johan Sauwens* mist in het actieplan het arbeidsmarktgegeven van de Euregio. Limburg ligt centraal tussen de kenniscentra van Aken, Keulen en Maastricht, maar ook tussen de kernen van Roermond, Venlo en Eindhoven. Daar ligt een enorm arbeidspotentieel.

Hoe komt het dat Limburg met een eigen financieringsinstrument (de LRM) de andere provincies niet kan bijbenen?

Het F.I.T. is een belangrijk instrument waar men meer doelgericht mee kan gaan werken. In Vlaanderen wordt volgens het actieplan 34 percent van het bbp gegenereerd door export buiten Europa. Voor Limburg is dat maar 3 percent. Is dat omdat ook diamantuitvoer wordt meegeteld?

De heer Sauwens gaat ermee akkoord dat er in de actiefiches verder gebouwd wordt op de aanwezige sterke speerpuntsectoren. Moet men echter niet selectiever zijn?

Hoe ziet de expertengroep zijn verdere rol? Op welke wijze gaat men ondersteuning geven aan de sectoren waarvoor werkfiches werden opgesteld?

De heer *Lode Vereeck* stelt vast dat het actieplan voortbouwt op de bestaande sterktes. Het geeft daarenboven op een zeer heldere manier een stand van zaken van de problemen en oplossingen.

Waarschijnlijk kan men beroep doen op 57 miljoen euro Vlaamse middelen, 50 miljoen euro van de provincie Limburg en, volgens de laatste berichten, 50 miljoen euro van Europa. Waar moeten die op worden ingezet? Het actieplan geeft niet aan wat de prioriteiten zijn.

Er wordt aangetoond dat de interregionale samenwerking essentieel is. In economische termen ligt Limburg op de as van de Antwerpse haven en het Duitse hinterland. Als het actieplan over community formation spreekt, dan wordt de focus naar Vlaams-Brabant verlegd. Kan dit worden verduidelijkt? Zou men niet beter inzetten op de academische as Antwerpen-Hasselt in plaats van Leuven-Hasselt?

De heer Vereeck is het volkomen eens met het standpunt over de community formation. De heer Martin Hinoul schreef een boek over zijn persoonlijke ervaringen in Stanford en omgeving. De reden voor de talrijke succesvolle spin-offs daar, is dat er vele informele contacten zijn tussen professoren, studenten en financiers. Volgens de heer Vereeck bestaat dit hier ook. Er zijn veel momenten waar ondernemers elkaar ontmoeten, binnen platformen zoals UNIZO, VKW en Voka. Er bestaan zelfs mentorgroepen waar bedrijfsleiders bij anderen op bezoek gaan en tips geven. Bedoelt men misschien dat er geen goede doorstroming is naar business angels en financiers?

De minister-president reageerde al afwijzend op het voorstel in verband met de institutionele verankering. Hij is niet van plan F.I.T. in te zetten om Limburg te promoten. Wat wordt er met de institutionele verankering precies bedoeld? Als allochtone Limburger kan de heer Vereeck stellen dat Limburg nooit gekregen heeft waar het recht op had en voor de hogere overheden daar nooit moet op rekenen. Van in de periode van het federale Ministerie van Nationale Opvoeding was de onderwijsontwikkeling in Limburg niet wat het zijn moest. Het werd destijds ook tegengewerkt door de KU Leuven. Op het vlak van ontwikkeling blijkt Limburg recht te hebben op 1/2000 van de totale NMBS-investeringen. De heer Vereeck steunt de oproep om met een eigen Limburgs vehikel te komen, zoals de LRM. Blijkbaar is dit nodig, om te krijgen waar men recht op heeft.

Lijn 20 Hasselt-Neerpelt is in het actieplan gesneuveld tussen het perslek en het uiteindelijke document. Wat is daar gebeurd? Het verzet van de heer Vereeck tegen het Spartacusplan steunt op de vrees dat dit ten koste van de treinlijn 20 gaat.

De heer *Björn Rzoska* vindt het niet evident om op een termijn van twee maanden een dergelijke grondige analyse voor te leggen. Het geeft een goede stand van zaken in Limburg. Hij was verrast dat zelfs voor de sluiting van Ford, Limburg op heel wat indicatoren achterop hinkt ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde.

Hij vraagt de heer Daems, gelet op de budgettaire marges, de prioriteiten aan te wijzen in de lijst van voorstellen. Al de voorstellen samen zijn onbetaalbaar. De gemeenten hebben al aangegeven dat zij niet over de nodige middelen beschikken. In het actieplan staat vermeld dat de Limburgse bedrijven niet de nodige financiële marges hebben om een inhaalbeweging te maken. Er zal dus naar de overheden worden gekeken.

In het actieplan zijn er een aantal opportuniteiten die quick wins kunnen zijn. Er is aan de ene kant het specifieke profiel van de Limburgse werknemer en werkloze en aan de andere kant de vacatures. Het lijkt hem aangewezen in te zetten op de begeleiding van werklozen in de richting van die vacatures.

Bij de fundamentele keuzes die moeten worden gemaakt, heeft de heer Rzoska een opmerking over het voorstel om in te zetten op logistiek met hoge toegevoegde waarde. Logistiek is volgens hem niet meteen de sector met een toegevoegde waarde. Hoe verhoudt Limburg zich op dit terrein tot de andere provincies?

De heer Rzoska ondersteunt de voorstellen over de sociale woningbouw. Men kan daar twee vliegen in één klap slaan. Enerzijds is er het wegwerken van de wachtlijsten, anderzijds is er het effect op de tewerkstelling. In hoeverre kan men ervan uitgaan dat de werken in de bouwsector en aan infrastructuur niet door buitenlandse firma's zullen worden gedaan? Een deel van de tewerkstelling gaat waarschijnlijk worden ingevuld door tijdelijke, buitenlandse werknemers.

De gouverneur van Limburg zou aan de gemeenten in functie van het SALK een actieplan hebben opgevraagd met suggesties. De heer Rzoska vindt daarover niets terug in het actie-

plan. In hoeverre heeft men met de gouverneur kunnen afstemmen over de voorstellen van de lokale besturen?

Het PARK 3PLAN van de Regionale Landschappen werd gepresenteerd op 28 januari 2013. Zij halen een aantal natuurwaarden aan en gaan daar de toegevoegde waarde van zoeken. Het zou kunnen aansluiten bij het voorstel over de vrijetijdseconomie. Heeft men kennis genomen van dat plan?

Het is opvallend dat het actieplan aan de ene kant zeer ruim gaat, bijvoorbeeld in de verwijzing naar de diverse kenniscentra. Aan de andere kant werden zij in de concrete acties en hearings niet uitgenodigd om hun mogelijke inbreng kenbaar te maken. Waren de universiteiten van Maastricht en Eindhoven betrokken bij het actieplan?

Er wordt in het actieplan ook ingezet op de bedrijventerreinen. In de regio's waar er een schaarste is, wordt er voorgesteld om meer bedrijventerreinen te ontwikkelen. Als men dit op Limburgs niveau bekijkt, dan is er nog een contingent aan beschikbare bedrijventerreinen. Het kan niet de bedoeling zijn dat elke burgemeester, bij wijze van spreken, zijn eigen bedrijventerrein kan aanleggen. Hij hoopt dat het op Limburgs niveau wordt bekeken en dat men naar opportuniteiten in het bestaande aanbod zoekt, in wat er nog vergund ligt en dat er wordt ingezet op onderbenutte bedrijventerreinen.

In het actieplan staan er een aantal suggesties in verband met de structuren. De heer Rzoska hoopt dat het de bedoeling is de transparantie te bevorderen, het aantal structuren te verminderen en er geen nieuwe op te richten. Het is noodzakelijk de weinige beschikbare middelen gericht in te zetten en niet te versnipperen.

Zijn er contacten geweest met de allochtone ondernemers of hun organisaties? De zorgsector is in het actieplan opgenomen, maar hij had meer verwacht over de sociale economie. Is dit opgenomen of ontbrak daarvoor de tijd?

De heer *Matthias Diependaele* meent dat er in het actieplan veel waardevolle ideeën zitten die niet alleen voor Limburg, maar voor heel Vlaanderen nuttig kunnen zijn.

Er worden van allerlei zijden budgetten voorgesteld. Het gevaar is dat deze verschillende budgetten niet gaan worden gecoördineerd. Zijn die budgetten inderdaad allemaal beschikbaar? Zijn ze nodig en hoe gaat men ze coördineren?

Limburg kampt ontegensprekelijk met een achterstand. Er werd in het actieplan aandacht gevraagd voor de dunne scheidingslijn tussen een te apart beleid voor Limburg en een beleid met voldoende aandacht voor de Limburgse specificiteit. De heer Diependaele vraagt dat het beleid dat voor Limburg gaat worden uitgetekend, afgestemd zal zijn op het algemene Vlaamse beleid. Hij waarschuwt dat er geen tegengestelde bewegingen mogen zijn. Zo kan bijvoorbeeld het bankenplan deels tegemoetkomen aan de financieringsproblemen in Limburg.

In Duitsland loopt momenteel één van de grootste economische operaties sinds de Tweede Wereldoorlog, namelijk de Energiewende. Er is sprake van een investering van 550 miljard euro in de komende tientallen jaren. Limburg heeft daar al wat ervaring mee. Zijn er op dat vlak concrete plannen?

Hoe ziet men de opvolging en monitoring concreet? Wat is de rol van de LRM daarin?

De heer *Ludo Sannen* vindt het een goed actieplan omdat het de zwaktes en sterktes weergeeft. Het is ook ontvullend. Tot aan de economische crisis van 2008 geloofde men in Limburg dat men de achterstand aan het ophalen was. Door het actieplan wordt duidelijk dat de productiviteitsgroei achterop blijft, ondanks de vele investeringen. Het geeft ook

weer dat reconversie meer is dan enkel banen creëren. Het gaat ook over het realiseren van de welvaartsgroei.

De heer Sannen stelt vast dat de zwaktes en de sterktes nog altijd dezelfde zijn als die van twintig jaar geleden. Een gerichte ontsluiting is maakbaar en een verantwoordelijkheid van de politiek. Gedurende de hele reconversie is er geen bijkomende ontsluiting geweest, noch in spoorvervoer, noch in autosnelwegen. Er wordt voorgesteld om interregionaal samen te werken. Er is via het spoor echter geen enkele grensoverschrijdende verbinding.

Is er bij het beter opleiden, doelgericht innoveren, ruimer exporteren en sterker ondernemen geen fundamenteel probleem dat men vanuit het beleid niet kan oplossen? Waarom wordt er minder ondernomen? Misschien is het de aangehaalde kapitaalproblematiek. Is dat een voldoende en enige reden? Het is risico's durven nemen. Het is buiten de grenzen durven kijken. Kan men dit via opleiding alleen omvormen? Volgens de heer Sannen is het een cultureel-maatschappelijk gegeven.

De jongeren hebben op het gebied van opleiding een stuk van de achterstand ten opzichte van de rest van Vlaanderen ingehaald, toch is er nog heel wat braindrain. Het beschouwen van Limburg als een louter wingewest door de universiteit van Leuven is gestopt. Dit kwam volgens de heer Sannen door het oprichten van de transnationale universiteit. Men moet vertrekken van de sterktes. Er zijn academische banden met Leuven, Maastricht en Eindhoven. Dit moet sterker worden uitgebouwd.

Er wordt verwezen naar het creëren van structuren en het vermijden van er nieuwe op te richten. De heer Sannen is van oordeel dat er geen nieuwe structuren moeten worden opgericht, maar niets belet dat de bestaande structuren maatwerk leveren. Hoe kan men innoveren, ondernemen, exporteren een regionale vertaling geven?

Uit het actieplan spreekt volgens de heer *Chris Janssens* de ambitie om de werkgelegenheidsgroei in Limburg op korte termijn te doen toenemen. Er wordt op middellange termijn op de creatie van 10.000 banen gemikt. Op korte termijn wil men 4000 à 5000 banen creëren. In het actieplan wordt gesteld dat dat zowel in de publieke als in de private sector moet gebeuren. Wat is de verdeling over de diverse sectoren?

Essentieel bij de doelstellingen op korte termijn is het deblokkeren van een aantal dossiers en het kweken van wat goodwill voor investeringsdossiers bij de federale overheid. Het investeringsplan van de NMBS tot 2025 voorziet voor Limburg 1/2000 van het budget. Er is geen sprake van de heropening van lijn 18 of 20 of het openen van een herstelplaats. Twee gemeentes hebben zich al kandidaat gesteld voor de inplanting van een gevangenis. Daar is men echter afhankelijk van een beslissing van de federale overheid. Ook grote investeringsdossiers in Vlaanderen slepen jaren aan vooraleer ze kunnen worden gerealiseerd. Er is geen enkele aanwijzing dat hier beterschap in komt.

De omzet die gerealiseerd wordt voor export is de laatste jaren gedaald. Heel België verliest afzetgebied ten opzichte van andere Europese landen. De concurrentiepositie staat onder druk. Wat onrustwekkend is voor Limburg, is dat de export buiten de Europese Unie in Vlaanderen 34 percent van het bbp bedraagt, terwijl dit voor Limburg een tiende van dit percentage is. Is daar een verklaring voor en wat kan men eraan doen?

Het komt erop aan de acties in de praktijk te gaan omzetten. De Vlaamse Regering zal de prioriteiten moeten bepalen. Is er een raming gemaakt van de globale budgettaire gevolgen bij de uitvoering van de voorstellen uit het actieplan?

Volgens de heer Janssens is in het actieplan niet opgenomen wat men met de Fordterreinen zelf kan doen. Welke bestemming ziet men na de sluiting voor deze terreinen?

Welke versterkende rol ziet men voor de LRM?

De voorzitter van de Industrieraad Vlaanderen stelde voor dat bedrijven in Limburg meer clusters moeten vormen. Is de expertengroep het daarmee eens? Kunnen dergelijke clusters voldoende banen creëren?

Het is hoopgevend dat de Limburgse sociale partners zich achter het plan hebben geschaard. Het is nodig om over de partijgrenzen en over de verschillende overheden heen, de handen in elkaar te slaan.

Mevrouw *Lydia Peeters* beaamt dat het actieplan ontvullend is. Er komen dossiers terug die al decennia lang meegaan, zoals de Noord-Zuidverbinding, het sluiscomplex, het verhogen van de bruggen over het Albertkanaal enzovoort. De sluiting van Ford Genk is misschien de aanzet om te onderzoeken hoe dit alles kan worden verbeterd. Na het actieplan zijn de vervolgstappen belangrijk. Er moeten uitvoerbare en werkbare uitvoeringsplannen komen met de nodige budgetten. In het actieplan is vermeld dat men zesmaandelijks een uitvoeringsverslag wil uitbrengen. Ze vindt die monitoring een goede suggestie.

Ze wil de aandacht vestigen op de randvoorwaarden voor de aflevering van vergunningen. Er wordt voorgesteld om de doorlooptijd van de ruimtelijke uitvoeringsplannen te verkorten met een vijftigtal dagen. Ze sluit zich aan bij de suggestie van de heer Keulen om misschien gebruik te maken van een nooddecreet. Dat zou een oplossing kunnen zijn voor de Noord-Zuidverbinding. Het afleveren van vergunningen blijft een lijdensweg. Ze verwijst naar het project Ter Hilst waarvoor samen met de provincie een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan werd opgesteld. Dit startte in 2004 en werd afgerond in 2011. Voor de bouwwerken kunnen aanvangen, moet er nog een archeologisch onderzoek plaatsvinden, moet er een project-MER of een ontheffing ervan komen en moet de ontbossing worden behandeld. Intussen loopt het project al tien jaar.

De ontsluiting van Limburg is van levensbelang. Het Spartacusplan, de aansluiting op de E40 en de Noord-Zuidverbinding zijn projecten waarop moet worden gefocust. Het oosten van de provincie, het centrum van de Euregio, is het slechtst ontsloten. Er is quasi geen openbaar vervoer, de waterwegen zijn slecht geïntegreerd in het economische weefsel en het wegennet laat te wensen over. De regio's Maaseik en Maasmechelen zijn dicht bevolkt, maar het aanbod aan tewerkstelling is er het laagst. De regio's die het slechtst ontsloten zijn en waar de tewerkstellingsmogelijkheden daarenboven het laagst zijn, moeten in de toekomst de nodige aandacht krijgen.

In het actieplan wordt voorgesteld om te focussen op de sociale woningbouw. Mevrouw Peeters sluit zich daar bij aan, maar wil ook dat de woonuitbreidingsgebieden versneld kunnen worden aangesneden. Nu kan dat bijna enkel door de sociale huisvestingsmaatschappijen. Het zou interessant zijn moesten de lokale besturen bijkomende troeven krijgen bij het aansnijden van die woonuitbreidingsgebieden. Dit zal, in combinatie met de onteigeningsbevoegdheid van gemeenten, de bouwsector stimuleren.

Er is een reserve aan kmo-zones, maar die zijn niet altijd goed ontsloten. Ze roept op de lokale besturen te betrekken bij de financiering van de ontsluiting van die lokale bedrijventerreinen.

De heer *Lode Ceysens* is verheugd dat het plan geen nieuwe, megalomane projecten bevat, maar wel haalbare en realistische voorstellen.

De bouw is een belangrijke sector in Limburg. Van mensen in de bouwsector heeft hij vernomen dat er door de nog grotere bouwcrisis in Nederland nogal wat Nederlandse bouwvakkers op de Limburgse arbeidsmarkt komen. Voor projecten waar de bestekken niet

zeer gedetailleerd zijn, is er de concurrentie met de Oost-Europese onderaannemers die de prijzen onder druk zetten. Van welk scenario in de bouw is men uitgegaan in de diagnose?

In het actieplan worden Spartacus 1 en 2 opgenomen, terwijl Spartacus 3 ontbreekt. Wat is daar de reden voor? Bij de vrijetijdseconomie rijst de vraag waarom het project Bosland er zo specifiek is uitgelicht. Tot slot wil de heer Ceyskens weten wat de prioriteiten zijn in de uitvoeringsplannen.

Mevrouw *Veerle Heeren* vindt het actieplan enerzijds confronterend, maar meent dat het goed is zichzelf af en toe een spiegel voor te houden. Ze ziet ook positieve energie in het plan.

Limburg zou uitstekend moeten kunnen inspelen op het Euregio-verhaal. Wat valt onder die noemer, vraagt het lid zich af. Luik is nergens vermeld. Stopt alles aan de taalgrens? Voor het lid strekt de Euregio veel verder.

Bij het begrip ‘ontsluiting’ denkt men voornamelijk aan industriegebieden of bedrijven, maar zelden aan mensen. Zeker met de steeds belangrijker wordende vrijetijdseconomie, ongeacht waar die zich situeert, blijft ontsluiting voor mensen belangrijk. Het dossier van de Noord-Zuidverbinding loopt al ettelijke jaren en is nog niet aan afronding toe, oppert mevrouw Heeren. Ze vraagt zich dan ook af hoe concreet men op ontsluiting en de vervoersmodi kan inzetten. Welke keuzes moeten in de volgende jaren gemaakt worden?

Ook vorming is een belangrijk aspect voor het lid. Dat begint in het secundair onderwijs. De focus ligt op wetenschap en techniek en er zijn diverse actieplannen opgemaakt, onder meer rond maakindustrie, maar hoe kunnen de secundaire scholen gevormd worden om jongeren aan te trekken die kiezen voor een technische loopbaan? De provincie Limburg heeft een steeds groter wordende allochtone bevolkingsgroep. Ook de jongeren uit die groep moeten beter toegeleid worden naar die technische scholen die kansen bieden op de arbeidsmarkt, volgens mevrouw Heeren. Investeren in maakindustrie betekent niets zonder dat er ook goed gekwalificeerde arbeidskrachten aangeleverd kunnen worden.

Mevrouw *Griet Smaers* is vooral bekommerd om de interregionale samenwerking en de grensoverschrijdende opbouw van kennispolen en samenwerking rond kennis, bedrijvigheid en ondernemerschap. Er was al sprake van een mogelijke uitbreiding van het plan naar de Antwerpse Kempen, waar men met gelijkaardige problemen kampt als in Limburg en waar nog veel industrie aanwezig is, die voor tewerkstelling instaat. Volgens mevrouw Smaers is dat een zinvol idee, zelfs breder voor de provincie Antwerpen, de regio's rond Limburg en de hele Vlaamse economie. Het lijkt haar ook voor Limburg positief als men bijvoorbeeld de opbouw van kennispolen en samenwerkingsinitiatieven niet beperkt tot enkel de provincie Limburg. Het lid verwijst in dat verband naar de link tussen Antwerpen en het hinterland Duitsland, de pool met het Albertkanaal en de E313, het economisch netwerk Albertkanaal enzovoort. Rond die as moet verder gewerkt worden, zowel voor wat infrastructuur als opbouw van ontwikkeling betreft. Ook dat overschrijdt de grenzen van Limburg. Het plan is klaar. Kan er met de extra links en polen nog rekening gehouden worden in het kader van de verdere stappen vanuit de expertengroep? Ze ziet dat veeleer in het kader van uitvoeringsprojecten en de Limburgse grenzenoverschrijdende netwerken en kennispolen.

Er wordt aan een specifiek Kempenplan gewerkt door een groep die voor de Antwerpse Kempen een gelijkaardig concept uitwerkt. Ook daar heeft het lid aangedrongen op het leggen van de bewuste links en samenwerking in het kader van het Limburgplan.

De heer *Jan Laurys* sluit zich aan bij de initiële opmerking van mevrouw Smaers over de veel bredere sociaaleconomische regio waartoe ook Diest behoort. Hij wijst op het leegzuigeffect dat wel degelijk bestaat en dat bedrijven die moeten herlokalisieren wel degelijk

de grens oversteken naar Limburg. De heer Daems waarschuwt al bij het begin van zijn nota dat het om nieuwe bedrijven en economie moet gaan en geen herlokalisatie.

Het lid verbaast zich over de cijfers die over Limburg zijn meegegeven. Ondanks de indruk dat het om een jonge en dynamische provincie gaat die veel investeert in opleiding. Na de sluiting van de mijnen zijn heel wat middelen daaraan besteed. De LRM-middelen waren de restmiddelen van het bedrag dat voor de sluiting van de mijnen gereserveerd was. Er was dus een reserve en nu blijkt dat er nog heel wat niet is gebeurd van wat men toen al had moeten doen, zoals de ontsluiting. De provincie heeft immers als grote troef haar logistieke ligging. Welke garanties zijn er bij wat vooropgesteld wordt? Monitoring zal cruciaal zijn, beaamt het lid.

De heer *Bart Van Malderen* merkte dat de heer Daems in zijn uiteenzetting bij de hoofdlijnen is gebleven, maar ziet tegelijk een vaak zeer gedetailleerd actieplan. Het lid waardeert het groot realisme dat uit de tekst spreekt. Hij hoopt dat de sfeer van constructieve samenwerking die is ontstaan, blijft duren, ook als het meer concreet wordt. Om de provincie Limburg, met name de regio rond Genk, en bij uitbreiding Vlaanderen positieve toekomstkansen aan te reiken, acht de heer Van Malderen die samenwerking noodzakelijk. De provincie zelf heeft beslist daartoe reserves aan te wenden en ook van het Europese niveau wordt goed nieuws verwacht. Het is wachten op wat de Vlaamse Regering doet met de aanbevelingen uit het actieplan, gezien de budgettaire context en de mogelijke legistische hindernissen. Het lid hoopt dat het model van versterken, versnellen en ontwikkelen wordt meegenomen. Reeds beslist beleid en het activeren daarvan, vindt de heer Van Malderen belangrijk voordat aan nieuw beleid moet worden gewerkt. Het plan gaat veel breder dan destijds bij de reconversie na de mijnsluitingen, die heel sitegericht was, stelt hij nog.

Om 4000 tot 5000 jobs te creëren binnen vijf tot zes jaar moet er een stevige tand bijgestoken worden, meent het lid. Het gaat niet alleen om de financiële middelen, maar ook om vergunningen, RUP's, de doorlooptijd van dossiers enzovoort. Op dat vlak en inzake planprocessen, beroepsmogelijkheden en dies meer zullen doorbraken geforceerd moeten worden. Als SALK dat voor Limburg kan realiseren, dan wordt ook Vlaanderen daar beter van, meent de heer Van Malderen. Monitoring is derhalve cruciaal en moet een evidentie zijn.

Het lid vindt in het actieplan een bevraging op sectorniveau van het bedrijfsleven terug. Ongeveer twee derde van de ondernemers verwacht een daling van de tewerkstelling in de eigen sector in de volgende jaren, maar stelt zelf erop toe te willen zien dat het eigen bedrijf het beter doet. Vooral kmo's vertonen die neiging. De monitoring moet het mogelijk maken de reële investeringsgraad vast te stellen om zich zo een realistisch toekomstbeeld van de bedrijven te kunnen vormen. De realiteit op sectorniveau blijkt altijd iets positiever dan het verwachtingspatroon. Dichter bij het bedrijfsniveau blijven is dan zinvol.

De heer *Herman Daems* waardeert de positieve ondertoon in de commentaren en onderstreept dat het actieplan het resultaat is van het werk van de gehele expertengroep.

Het idee is in elk geval om met het plan voor Limburg ook een fundament te gieten voor heel Vlaanderen. Zelf pleit hij ervoor de plannen op het Vlaamse niveau ook zo concreet mogelijk te maken.

Waarom is er geen budget opgemaakt en hoe denkt men de beschikbare middelen te verdelen? Met de opmaak van een budget, een raming, is men wel begonnen. Het bleek onbegonnen werk om over een periode van luttele weken de waarde en de kostprijs op korte en lange termijn van alle elementen correct in te schatten. De groep wilde ernstig werk leveren en heeft zich daaraan dus niet gewaagd. Lijn 20 staat om die reden ook niet in de

definitieve versie terwijl dat wel was opgenomen in de kladversie, die vroegtijdig is uitgelekt. Van politieke beïnvloeding was er geen sprake, verzekert de heer Daems. Hij heeft zelf een aantal projecten, waarover te weinig informatie beschikbaar was voor een juiste beoordeling, eruit gelicht. Er is uiteindelijk opgenomen wat verder onderzocht zou moeten worden, maar alleen datgene waarvan men zeker was. Het is niet ondenkbaar dat iets wat er niet in voorkomt, wel een goed project zou kunnen zijn.

Hoe zit het met de link naar de studie die de provincie heeft laten uitvoeren? Er is een hoorzitting georganiseerd met de provincie, KU Leuven, de Universiteit Hasselt, de vakbonden, de meest getroffen gemeenten en ook enkele sectoren die men nader wilde bekijken. Dat de lijst niet volledig was, wijt de heer Daems aan de korte tijdsperiode waarin alles diende te gebeuren. De gouverneur heeft wel aangekondigd wat er nog kwam, maar er was geen tijd om dat nog mee te nemen. De heer Daems heeft nog wel de gouverneur van Nederlands Limburg ontvangen en die wees uitdrukkelijk op de werkgelegenheidsopportuniteiten die daar ontstonden en op de kenniscentra in Nederland waarmee onderhandeld kan worden.

Samenwerking ziet de heer Daems vooral op het vlak van logistiek. Antwerpen krijgt het volgens hem juist moeilijk met de zogenaamde value added logistics. Het heeft niet meer de ruimte om preassembly of postassembly van producten te doen, of de finishing, het sorteren en bij elkaar brengen van producten die in grote pakketten aankomen en herverdeeld moeten worden. Daar ligt de opportuniteit voor Limburg bij productgericht werk. Vlaams-Brabant heeft de aanvoer via de lucht, Antwerpen en Zeebrugge via maritieme weg. De koppeling kan in Limburg gebeuren. Dat proces kan dan in de markt van Europa ondergebracht worden. De sector wordt vooralsnog door relatief laaggeschoolde mensen bevolkt. Dat moet radicaal wijzigen, meent de heer Daems. Inzetten op investeringen in ontwikkeling en innovatie is de boodschap.

Er is bewust gekozen voor de term 'vrijtijdseconomie' in plaats van 'toerisme'. Die vorm van recreatie gaat verder, is niet alleen toeristisch, maar is net zo goed bezig met natuur, sport en allerlei andere vrijetijdsfacetten. Vrijtijdseconomie speelt in op goed en gezellig leven. Limburg heeft daarvoor, met het natuurpark en andere specifieke troeven, alle mogelijkheden voorhanden. Vooral kortverblijven zijn dan het doel.

Wat moet de overheid doen? Voor de experts is het voor alle overheden belangrijk de opportuniteiten ook effectief op te pakken. Er ligt heel wat klaar en de roep om actie zal zich volgens de heer Daems snel uitbreiden naar andere regio's. Er moeten keuzes gemaakt worden. Het model 'versterk, versnel, ontwikkel' laat daarvoor niet al te veel ruimte maar omvat wel een keuzemodel. Waarom? Dat heeft te maken met de logica dat de expertengroep geen zicht had op het beschikbare budget. Keuzes maken valt steeds binnen een kader van beperkende voorwaarden, zoals bijvoorbeeld een maximumbudget. Nu er sprake is van 57 miljoen euro van de overheid, 50 miljoen euro van Europa, een bijdrage van de provincie en de mogelijke opbrengst van de Fordterreinen, is het budgettaire aspect al duidelijker. Maar eerst moeten de sociale onderhandelingen afgerond worden, besluit de heer Daems.

Waarin zou de spreker zelf investeren? Voor hem ligt de essentie en de basis voor de toekomst bij scholing. Het verheugt hem dan ook dat het punt van de allochtone bevolkingsgroep aan de orde is gesteld. Dat staat slechts verdoken in het actieplan. Van de allochtoon een ondernemer maken, moet ook een doel zijn. De heer Daems hoopt dan wel dat ze ondernemer kunnen worden voor de integrale maatschappij en niet louter voor hun eigen bevolkingscirkel. Dat is een bestaand probleem. Dat moet doorbroken worden. In Brussel is een systeem van microkredieten opgezet met de bank. De heer Daems probeert druk te zetten opdat die zouden worden aangewend om allochtone ondernemers een link te doen leggen met de brede samenleving. Dat moet de integratie ten goede komen. Scholing en integratie van de allochtone bevolking zijn fundamentele factoren voor de spreker.

Voorts wil hij zien investeren in innovatie. Dat kan onder meer via uitwisseling met Leuven, Eindhoven, Maastricht en Antwerpen. Inspelen op troeven luidt de boodschap. Samenwerking tussen kennisinstellingen gaat erom juist gedreven in te spelen op die wetenschappelijke en technologische elementen, die eigen zijn aan elk van die instellingen, waar ze zich ook situeren.

De heer Daems is ervan overtuigd dat overleving alles te maken heeft met het rekruteren van meer ondernemers uit de universiteiten. Ondernemerschap is meer dan uit verveling een bedrijf opstarten, beklemtoont de spreker. Een bedrijf opzetten moet vanuit fundamentele kennis gebeuren. KU Leuven heeft zo 100 spin-offbedrijven opgestart.

Wat met de afstemming met F.I.T. en andere beleidsinstrumenten? Er is volgens de heer Daems te lang een volkomen fout model inzake het aantrekken van buitenlandse investeringen gevolgd. Buitenlandse bedrijven zijn niet geïnteresseerd in een uitstekende ligging langs waterwegen of andere verbindingsmogelijkheden. Het gaat ze om de kennis die ze op een bepaalde locatie ter beschikking hebben. Die kennis moet uit de onmiddellijke omgeving geplukt worden. Dat is wat de community formation behelst, legt de spreker uit. Men moet zich er daarom op richten in het buitenland duidelijk te maken over welke bedrijven men beschikt, wat ze te bieden hebben en ook dat de nodige kennis ter plaatse beschikbaar is. Men moet ervan overtuigd raken dat niet deelnemen aan bijvoorbeeld die logistieke omgeving in Limburg, verliezen betekent. Met F.I.T. zou men derhalve moeten vertrekken van een aantal bedrijven die al aanwezig zijn, om dan andere bedrijven te zoeken die kunnen aansluiten bij de bestaande initiatieven. De aanzet moet vanuit de kern van de bedrijven komen en niet vanuit de omgevingsfactoren of fiscale stimuli. Men moet iets uniek aanbieden.

Op community formation is in Limburg te weinig accuraat ingespeeld, meent de heer Daems, zonder iemand met de vinger te willen wijzen. Het gaat niet om gezelligheidsbijeenkomsten, maar wel om inhoudsgedreven werken. Dat was het geval in de Kempen met de PLATO-projecten, in Kortrijk met de Bryo-projecten en in Leuven met Leuven.Inc.

Waarom heeft LRM nog niet het nodige kunnen doen? De heer Daems legt uit dat een financier zonder ondernemers niet werkt. Er moet een samenspel zijn en dat was er voornog niet. Hoe dan ook moeten er meer middelen naar LRM vloeien, meent de spreker, al was het maar om mogelijkheden te scheppen. De monitoring hoort dan weer niet bij LRM thuis. Die moet door een andere instantie uitgevoerd worden.

De loonkosten heeft de expertengroep opzij geschoven omdat de studie is aangevat begin december 2012. De Federale Regering had net overeenstemming bereikt over het feit dat de discussie over de loonkost zou worden opgelost via een blokkering van de lonen.

Patricia CEYSENS,
voorzitter

Lydia PEETERS
Johan SAUWENS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
F.I.T.	Flanders Investment & Trade (Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
ICT	informatie en communicatietechnologie
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LRM	Limburgse Reconversiemaatschappij
MER	milieueffectrapport
NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
SALK	Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat
SYNTRA	Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming – SYNTRA Vlaanderen
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VKW	Verbond van Kristelijke Werkgevers en Kaderleden
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen